ČESKÁ CZECH
BANKOVNÍ BANKING
ASOCIACE ASSOCIATION

FINANČNÍ GRAMOTNOST ČECHŮ

Tisková konference 30 / 03 / 2021

sli.do

Web: sli.do
Kód: #FG2021
Heslo: 1234

Helena Brychová

Gestorka finančního vzdělávání
ČBA

Michal Straka

Specialista agentury Ipsos pro
finanční trh

METODOLOGIE A POZADÍ VÝZKUMU

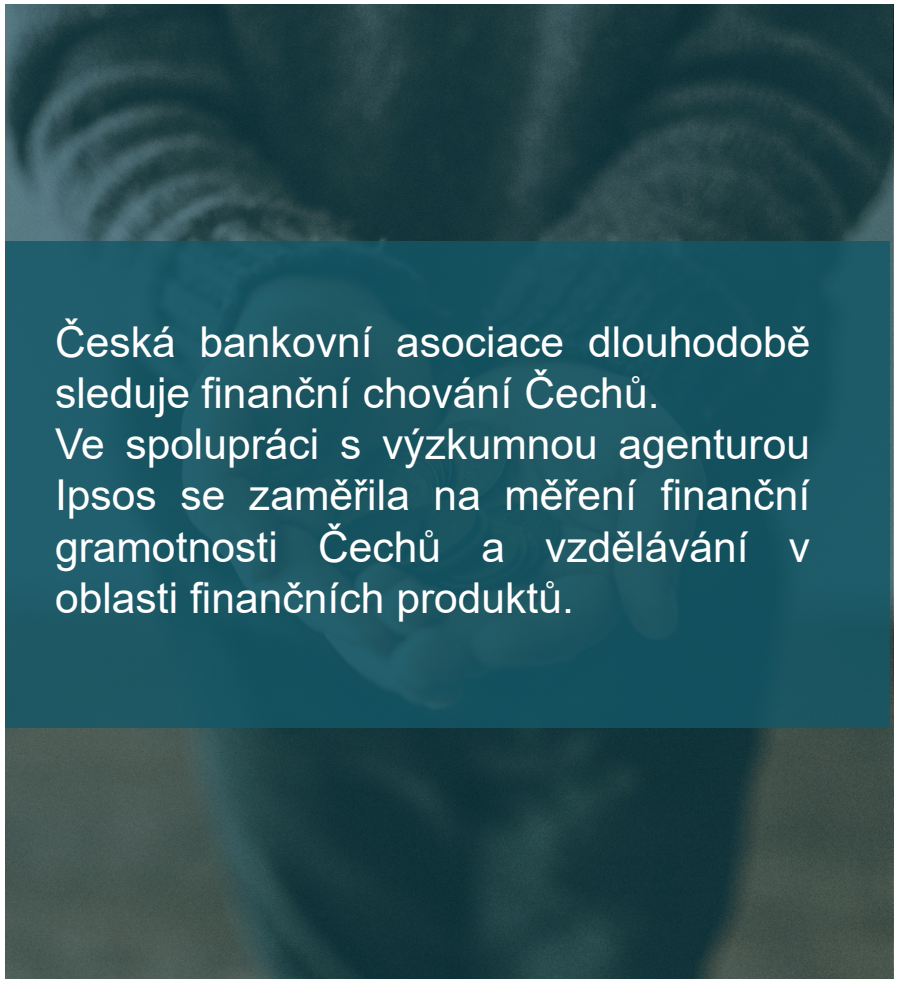

Česká bankovní asociace dlouhodobě sleduje finanční chování Čechů.
Ve spolupráci s výzkumnou agenturou Ipsos se zaměřila na měření finanční gramotnosti Čechů a vzdělávání v oblasti finančních produktů.

CÍLOVÁ SKUPINA

Reprezentativní vzorek populace ČR ve věku 18-79 let

VELIKOST VZORKU

n = 1000
(Kvótní výběr dle pohlaví, věku, vzdělání, regionu a velikosti místa bydliště)

METODA SBĚRU DAT

Online dotazování (CAWI) pomoc Ipsos panelu Populace.cz

VÝZKUMNÝ NÁSTROJ

Strukturovaný dotazník o délce 15 minut

TERMÍN SBĚRU DAT

Březen 2021

INDEX FINANČNÍ GRAMOTNOSTI ČBA

INDEX FINANČNÍ GRAMOTNOSTI KLESL NA 55 BODŮ

		Index FG
Rok 2020		**61**
Rok 2021		**55**
Pohlaví	Muž	**59**
	Žena	**50**
Věk	18 – 34	**52**
	35 – 49	**54**
	50 – 64	**56**
	65 a více let	**56**
Vzdělání	ZŠ, Vyučen/a	**44**
	Maturita	**54**
	VOŠ, VŠ	**63**
Region	Praha	**60**
	Čechy	**54**
	Morava	**53**

Báze: *n=1000, Výsledek kvízu*

Vyhodnocení indexu

- Největší rozdíl v úspěšnosti je patrný ve vzdělání. Zatímco lidé s VŠ vzděláním dosáhli 63 bodů, ti, kdo mají vzdělání základní nebo jsou vyučeni dosáhli 44 bodů.
- Nejtěžší otázkou pro respondenty je i v roce 2021 výhodnost úvěru. Správně na ni odpovědělo 33 % respondentů (42 % v roce 2020).

Rozdíly v porovnání s dobou před pandemií

- Pro 28 % lidí je nyní obtížnější se díky všem změnám orientovat ve finančních záležitostech.
- 60 % Čechů méně navštěvuje poradce.
- Na 41 % Čechů se nyní více zajímá pouze o informace, které se týkají jejich osoby a situace.
- Na 36 % Čechů v porovnání s dobou před pandemií považuje celou řadu informací o finančních produktech za zbytečné.

ČEŠI A FINANČNÍ REZERVA

LIDÉ NEJČASTĚJI ODKLÁDAJÍ FINANCE PRO PŘÍPAD NEČEKANÉ UDÁLOSTI A NA STÁŘÍ

Báze: *2021 n=1000;*
Otázka *FG8. Na co si z Vaší měsíční výplaty odkládáte stranou? (Možnost více odpovědí)*

Sociodemografické rozdíly v populaci

- Pro případ nečekané události si odkládá peníze stranou necelých 60 % Čechů. Na stáří si spoří jen něco přes 40 %.
- Na stáří si častěji odkládají muži, lidé ve věku 54-65 let a domácnosti s čistým měsíčním příjmem nad 40 000 Kč.
- Na bydlení a na vzdělání si odkládají častěji lidé ve věku 18-26 let.
- Obecně spořivější jsou lidé s vyšším vzděláním.

NA STÁŘÍ SI NEJČASTĚJI ODKLÁDAJÍ DO 1000 KČ

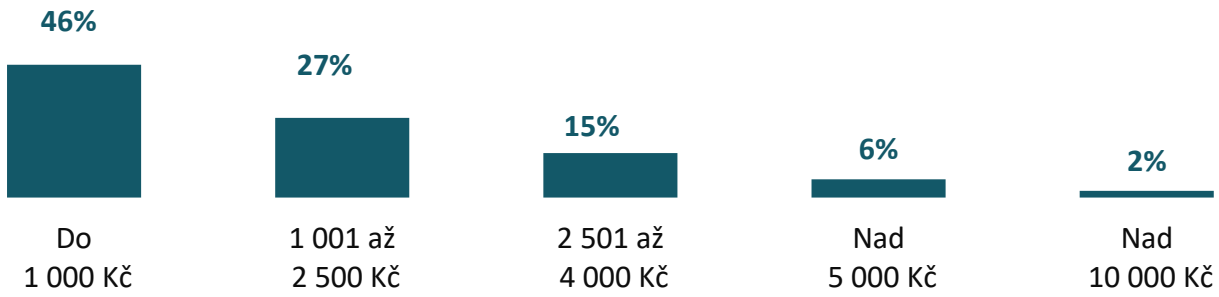

- Vedle spoření mají lidé jako jistotu mnohdy i dům nebo byt.
- Zajištění v podobě investic mají častěji muži a lidé s VŠ.

__Báze__: FG9 n=355 (lidé ve věku od 18 do 65 let, kteří si spoří na stáří), 4 % uvedlo, že neví. FG12: n=1000.
__Otázka__ FG9. Kolik si měsíčně odkládáte na stáří?; FG12. Máte kromě financí i jinou formu zajištění na stáří?

DALŠÍ FORMY ZAJIŠTĚNÍ

	2021	2020
Dům	34 %	37 %
Byt	32 %	33 %
Pozemek	19 %	27 %
Investice	16 %	21 %
Sbírka umění	3 %	4 %
Veterán	2 %	2 %
Jiné	7 %	4 %
Nemám žádné další zajištění	23 %	26 %

PRO PŘÍPAD NEČEKANÉ UDÁLOSTI SI NEJČASTĚJI ODKLÁDAJÍ DO 2 500 KČ

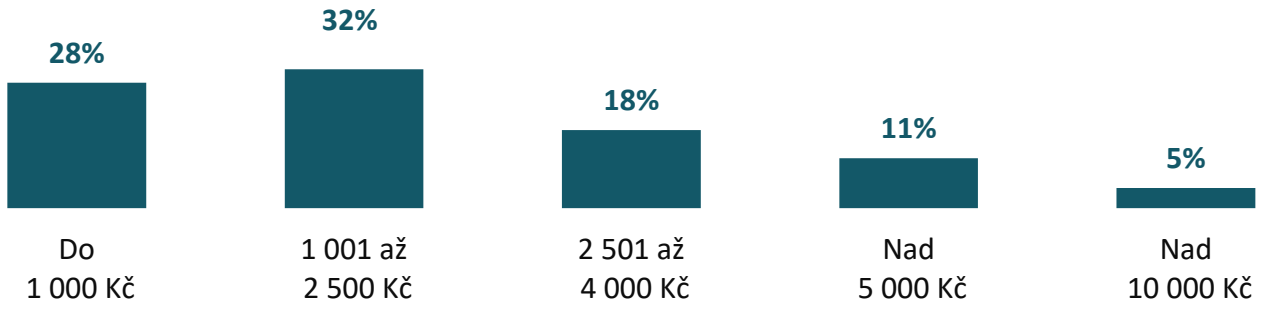

- Většina (60 %) lidí, kteří si tvoří finanční rezervu, si odkládá do 2 500 Kč měsíčně. Při výpadku příjmů by populaci finanční rezerva vydržela nejčastěji 3 měsíce (27 %).
- Se svou dosavadní finanční rezervou by na stejné úrovni jako doposud vydrželi déle fungovat muži.

JAK DLOUHO BY LIDEM VYDRŽELA REZERVA?

	2021	2020
Maximálně 1 měsíc	20 %	18 %
Zhruba 3 měsíce	27 %	33 %
Zhruba 6 měsíců	18 %	20 %
Zhruba rok	13 %	16 %
Více než rok	13 %	14 %
Nevím	10 %	*N/A*

Báze: *FG10 n=593 (Ti, kteří si tvoří finanční rezervu na neočekávanou situaci či výpadek příjmů),6 % neví; FG11 n=1000*
Otázka *FG10. Kolik si měsíčně odkládáte na neočekávanou situaci či výpadek příjmů (finanční rezerva)?;*
FG11. Jak dlouho by Vám Vaše finanční rezerva umožnila nadále žít na stejné úrovni jako doposud?

BĚHEM PANDEMIE FINANČNÍ REZERVA VĚTŠINĚ ČECHŮM STAČILA

55 %

Stačila finanční rezerva

29 %

Z finanční rezervy čerpat nepotřebovalo

16 %

Nestačila finanční rezerva, nebo žádnou neměla

- Nejmladší lidé mezi 18 – 26 lety si nejčastěji půjčili od rodiny.
- Rodiny se dvěma a více dětmi často žádnou rezervu neměly.

Báze: *n=1000*
Otázka *F1. Zaznamenal/a jste během pandemie koronaviru propad příjmů Vaší domácnosti? F2. Stačila Vám v době pandemie koronaviru Vaše finanční rezerva, vytvořená pro podobné případy?*

ČTYŘI Z DESETI ČECHŮ PŘISTOUPILI BĚHEM PANDEMIE K OMEZENÍ BĚŽNÉ SPOTŘEBY

- K výběru hotovosti ze spořicích a investičních účtů se z důvodu potřeby nejčastěji uchýlili lidé ve věku 27 – 35 let (11 %).

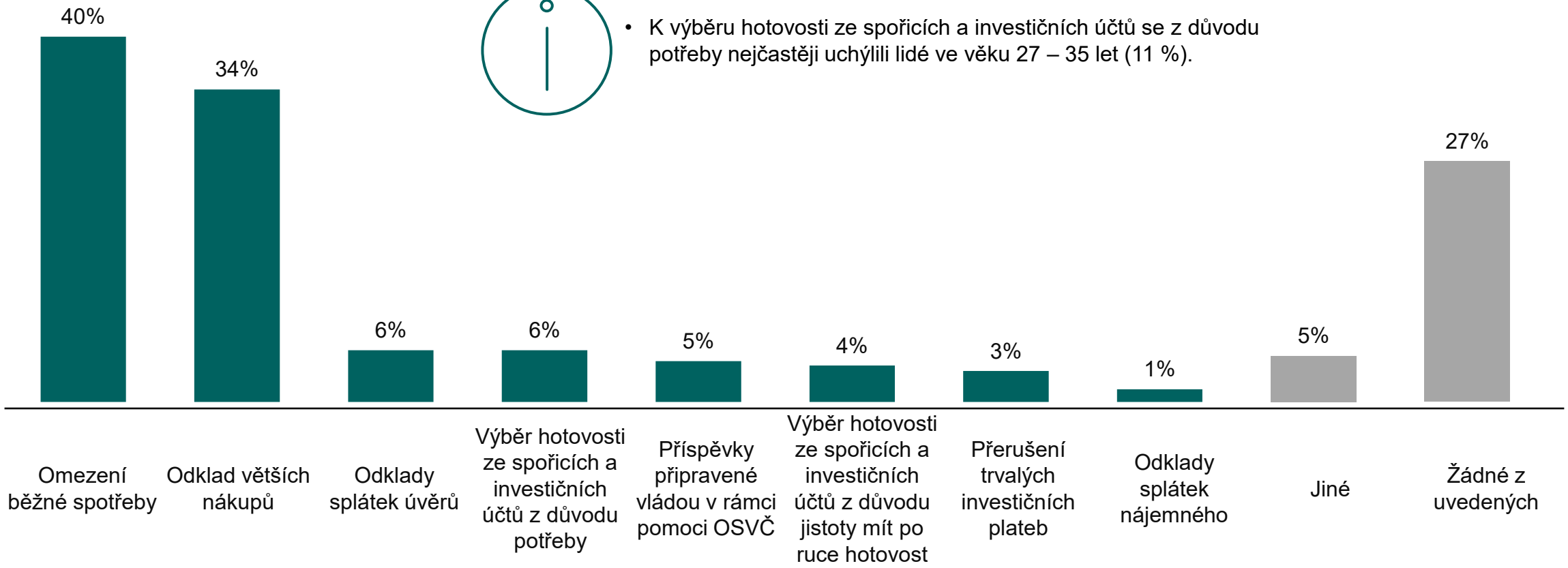

Báze: *n=1000*
Otázka *F3. Jaká finanční opatření jste v rámci domácnosti při pandemii koronaviru provedli / využili?*

PANDEMIE KORONAVIRU MÁ VLIV NA FINANČNÍ UVAŽOVÁNÍ

Ano, začnu si pravidelně spořit	**11 %**
Ano, budu lépe plánovat své výdaje a sledovat je	**32 %**
Ano, i když pandemii zvládám, budu o financích více přemýšlet	**29 %**
Ne, není třeba, stát mi případně pomůže	**1 %**
Ne, nepotřebuji to, pandemii zvládám vždy si vystačím sám/sama	**34 %**

Báze: *n=1000*
Otázka *F4. Ovlivnila pandemie koronaviru Vaše uvažování o financích?*

Sociodemografické rozdíly v populaci

- O pravidelném spoření uvažují nejčastěji mladí lidé ve věku 18 – 26 let (26 %). Naopak nejméně se k pravidelnému spoření přiklánějí starší lidé 54 – 65 let (3 %) a nejstarší lidé ve věku 66 – 79 let (4 %).
- K lepšímu plánování i sledování svých výdajů přispěla pandemie koronaviru především u mladých lidí ve věku 18 – 26 let (42 %).
- O tom, že pandemii zvládají a vždy si vystačí sami jsou nejvíce přesvědčeni nejstarší lidé mezi 66 a 79 lety věku (50 %).

Další informace

- Na 65 % Čechů v porovnání s dobou před pandemií nyní více uvažují nad každou utracenou korunou.

FINANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

NAROSTL POČET ČECHŮ, KTEŘÍ SI ČASTO NEVÍ RADY

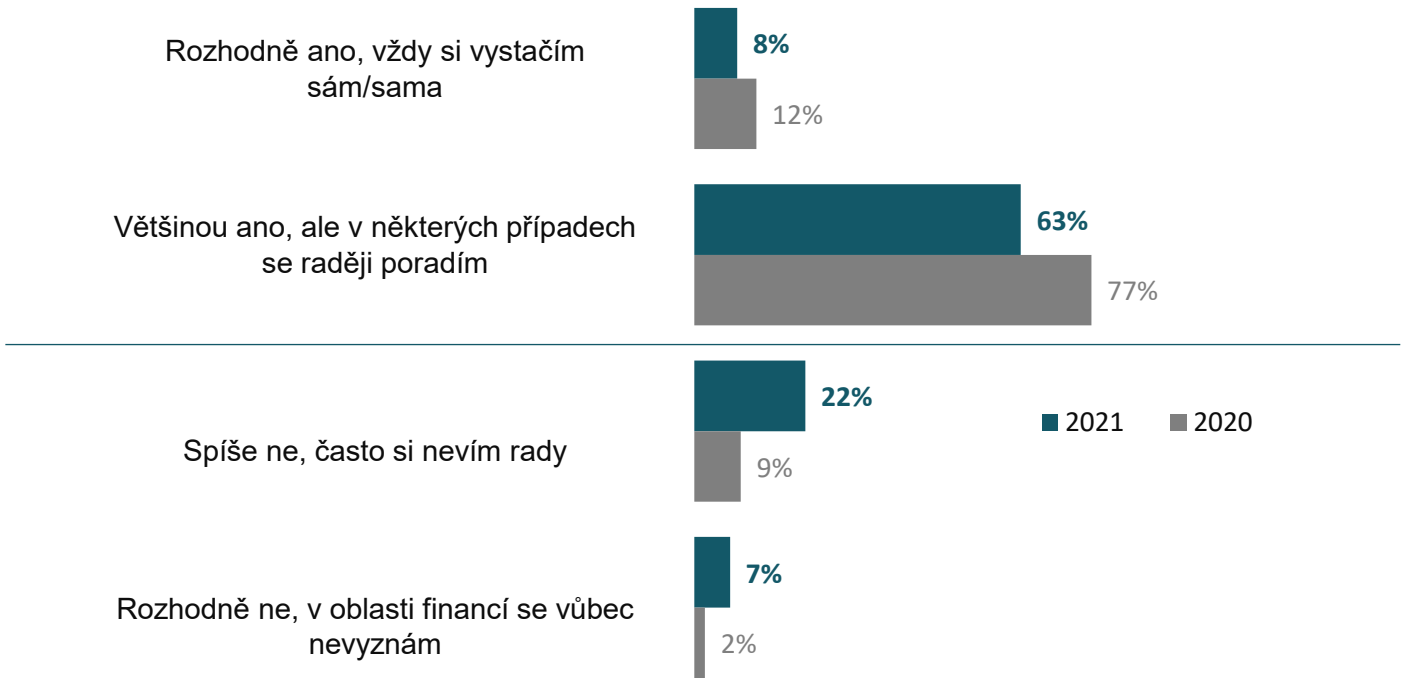

Báze: *2021 n=1000*
Otázka *FG1. Myslíte si, že jsou Vaše znalosti o financích dostačující?*

Sociodemografické rozdíly v populaci

- Pouze 8 % Čechů si je zcela jisto svými znalostmi ohledně financí.
- Větší přehled o financích mají častěji muži.
- Naopak pomoc a rady v oblasti financí vyhledávají častěji lidé s nižším vzděláním (ZŠ/vyučen/a).

Další informace

- Pro 28 % Čechů je v porovnání s dobou před pandemií obtížnější se orientovat ve finančních záležitostech.

LIDÉ SI VĚŘÍ, POKUD JDE O HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI, NAOPAK TÁPOU, KDYŽ PŘIJDE NA INVESTOVÁNÍ

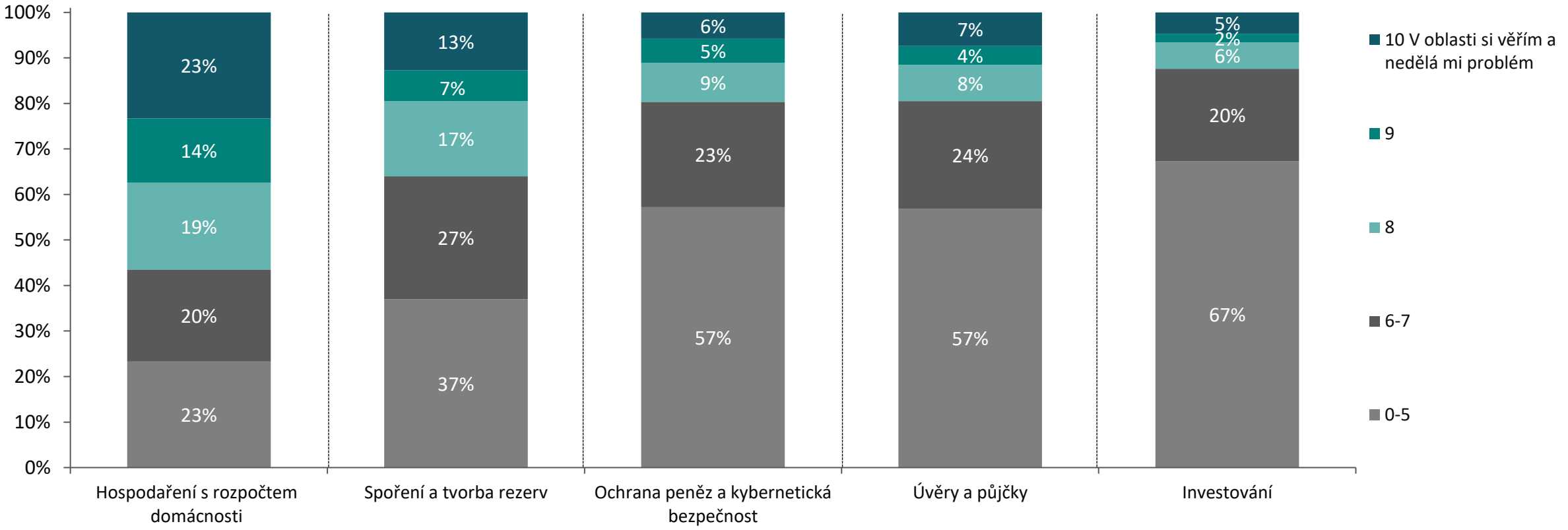

- V ochraně peněz a kybernetické bezpečnosti si méně věří ženy a lidé se základním vzdělání.
- Ve spoření a tvorbě rezerv si častěji věří lidé nad 65 let a lidé s VŠ vzděláním.
- V investování si častěji věří muži a lidé s VŠ vzděláním.
- V oblasti úvěrů a půjček si méně věří ženy a mladí lidé ve věku 18 – 34 let.

Báze: *n=1000*
Otázka *FG4. Ohodnoťte na škále, jak moc se v dané oblasti orientujete.*

INFORMACE ČEŠI NEJČASTĚJI HLEDAJÍ NA INTERNETU

	Obecně správa peněz	Produkty
Vyhledám si informace na internetu	45 %	44 %
Obrátím se na svou banku skrze svého bankovního poradce	25 %	31 %
Obrátím se na externího poradce	18 %	21 %
Zeptám se a nechám si poradit od rodiny	18 %	14 %
Obrátím se na svou banku pomocí call centra	9 %	10 %
Zeptám se a nechám si poradit od přátel	11 %	10 %
Obrátím se na svou banku pomocí chatu na stránce banky	7 %	8 %
Zeptám se na diskuzním fóru / sociálních sítích	4 %	4 %

Báze: *n=1000*
Pozn. *Produkty = průměr za všechny produkty: běžný účet, spořicí účet, úvěr, hypotéka, životní pojištění, doplňkové penzijní spoření, jiný typ investice (podílové fondy, akcie)*
Otázka *FG19. V případě, že vám nebude v dané oblasti něco jasné a budete si chtít zjistit více informací případně si produkt založit, jaké kroky učiníte?*

Sociodemografické rozdíly v populaci a další

- Informace na internetu si obecně častěji hledají muži. Nejmladší lidé se pak nejčastěji s radami ohledně financí a finančních produktů obracejí na rodinu.
- Na bankovní poradce se obrací s dotazy na většinu finančních produktů především lidé ve věku 54 – 65 let.
- V obecné správě peněz si věří především ženy (24 %) a nejmladší lidé mezi 18 – 26 lety (43 %) si nechávají radit od rodiny. Starší lidé mezi 54 – 65 lety (36 %) a 66 – 79 lety (34 %) se pak nejčastěji radí s bankovním poradcem.
- Z hlediska internetových zdrojů v oblasti finančních produktů Češi nejvíce důvěřují srovnávačům produktů na trhu (65 %) a kalkulačkám na stránkách bank (63 %).
- Na 40 % v porovnání s dobou před pandemií si nyní sjednává více finančních produktů online.

NEJVĚTŠÍ POTÍŽE DĚLÁ LIDEM ORIENTACE V DOPORUČENÍCH

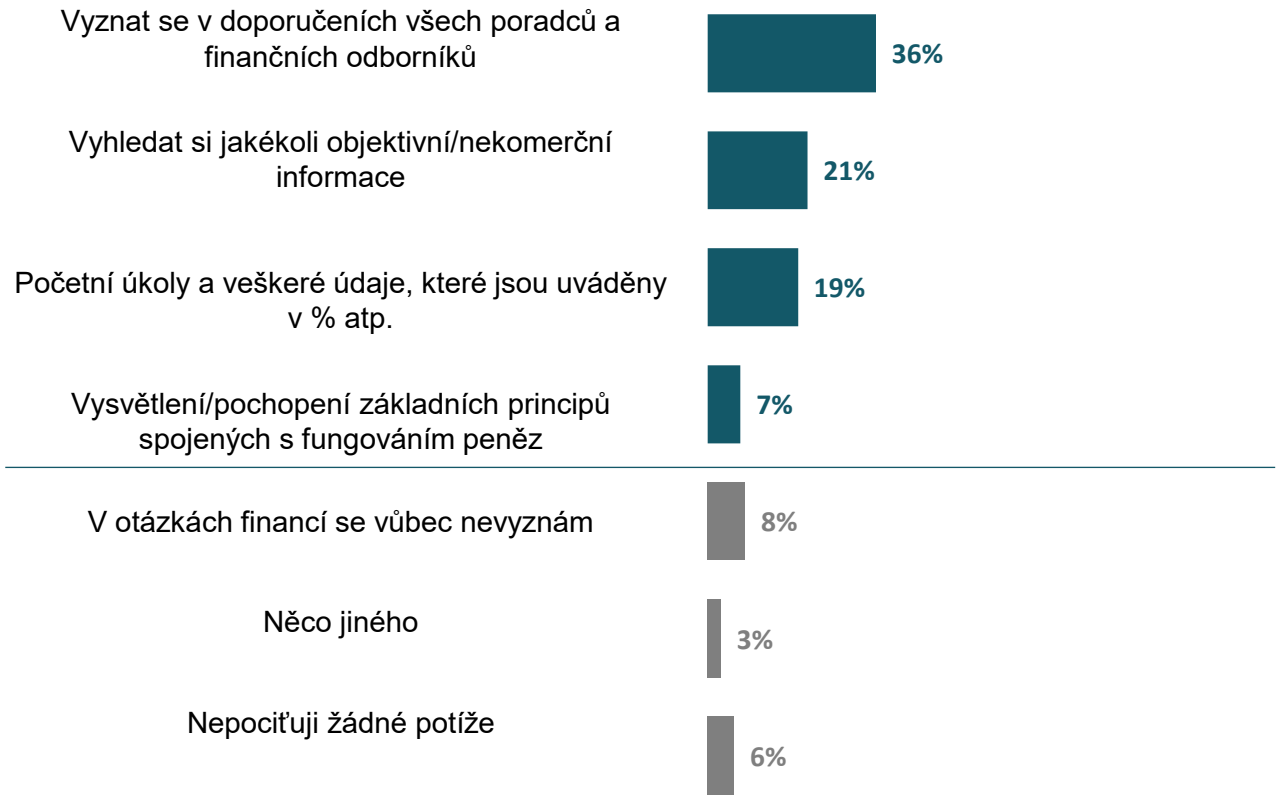

Báze: *2021 n=1000*
Otázka *FG3. Co Vám dělá největší potíže, pokud jde o finance?*

Sociodemografické rozdíly v populaci

- Starší lidé mají nejčasněji problém vyznat se ve doporučeních poradců a finančních odborníků (44 %).
- S pochopením základních principů spojených s fungováním peněz mají nejčasněji lidé se základním vzděláním (14 %).

VÍCE NEŽ ČTVRTINA LIDÍ NABÝVA ZNALOSTI O FINANCÍCH VLASTNÍMI ZKUŠENOSTMI

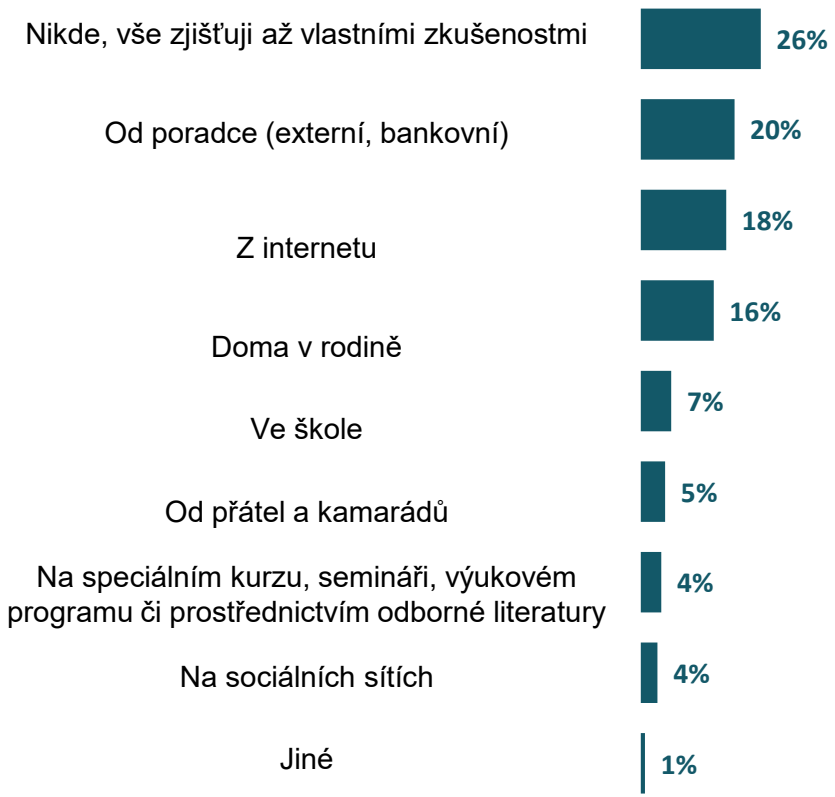

Báze: *2021 n=1000*
Otázka *FG5. Kde jste se o financích dozvěděl/a nejvíce?; FG6. Kdo by se podle Vás měl podílet na finančním vzdělávání?*

KDO BY SE MĚL PODÍLET NA FINANČNÍM VZDĚLÁVÁNÍ?

	2021
Stát prostřednictvím školního systému	68 %
Rodina	33 %
Banky	23 %
Česká národní banka či Ministerstvo financí	21 %
Neziskové organizace	5 %
Kluby a spolky	5 %
Nevím	4 %

**Možnost více odpovědí*

ŠKOLA A RODINA MŮŽE PODLE ČECHŮ ZA NÍZKOU FINANČNÍ GRAMOTNOST

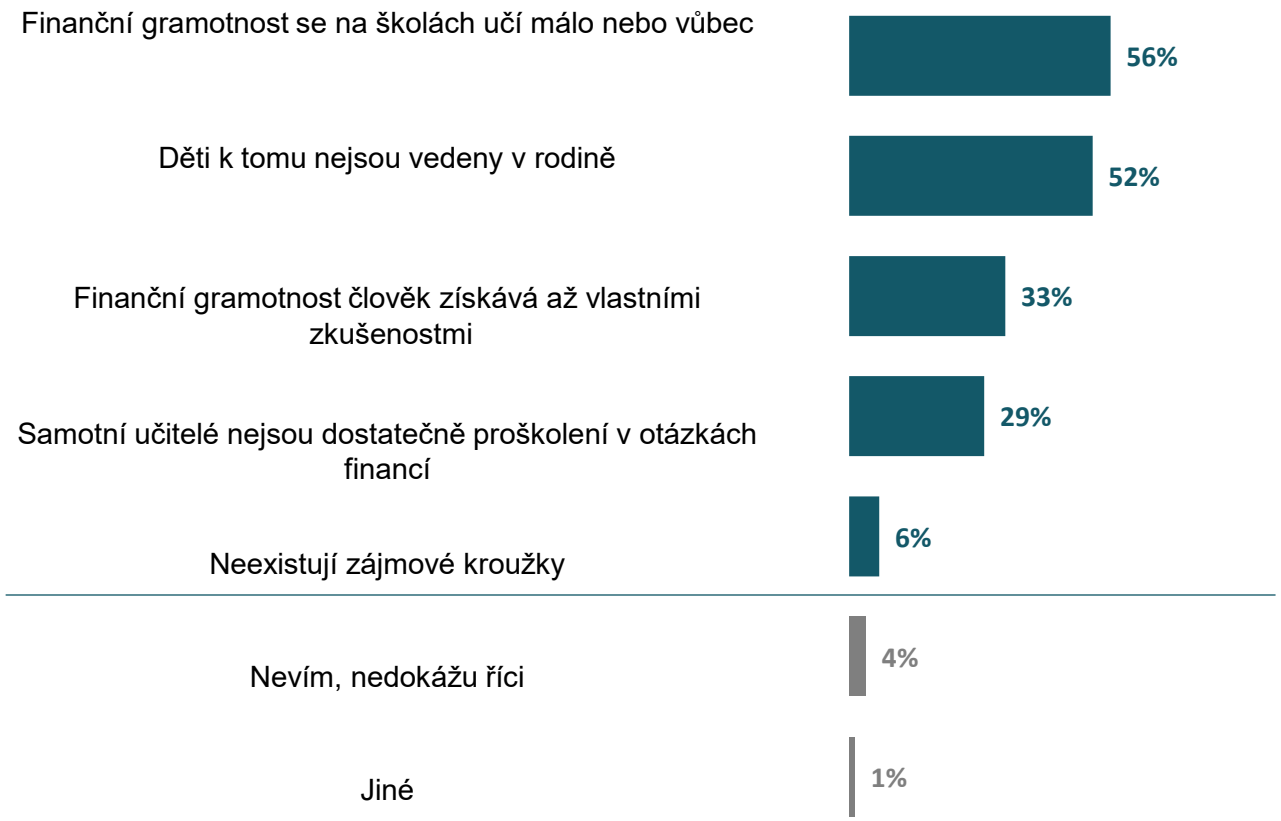

Báze: *2021 n=1000*
Otázka *FG6a. Podle dostupných zjištění se finanční gramotnost v ČR příliš nezlepšuje. Jaké jsou podle Vás důvody?*

Sociodemografické rozdíly v populaci

- Za zhoršující se finanční gramotností v ČR vidí nedostatečné proškolení učitelů ve finančních otázkách nejčastěji mladí lidé ve věku 18 – 26 let (42 %).
- Občané s VŠ (69 %) a SŠ (62 %) vzděláním si nejčastěji myslí, že se finanční gramotnost v ČR zhoršuje proto, že se ve školách učí málo a nebo dokonce vůbec.
- Češi se SŠ a maturitou (61 %) se nejčastěji domnívají, že děti nejsou k finanční gramotnosti vedeny ani doma.

RODIČE SE S DĚTMI ZAČÍNAJÍ O FINANCÍCH BAVIT NEJČASTĚJI NA PRVNÍM STUPNI ZŠ

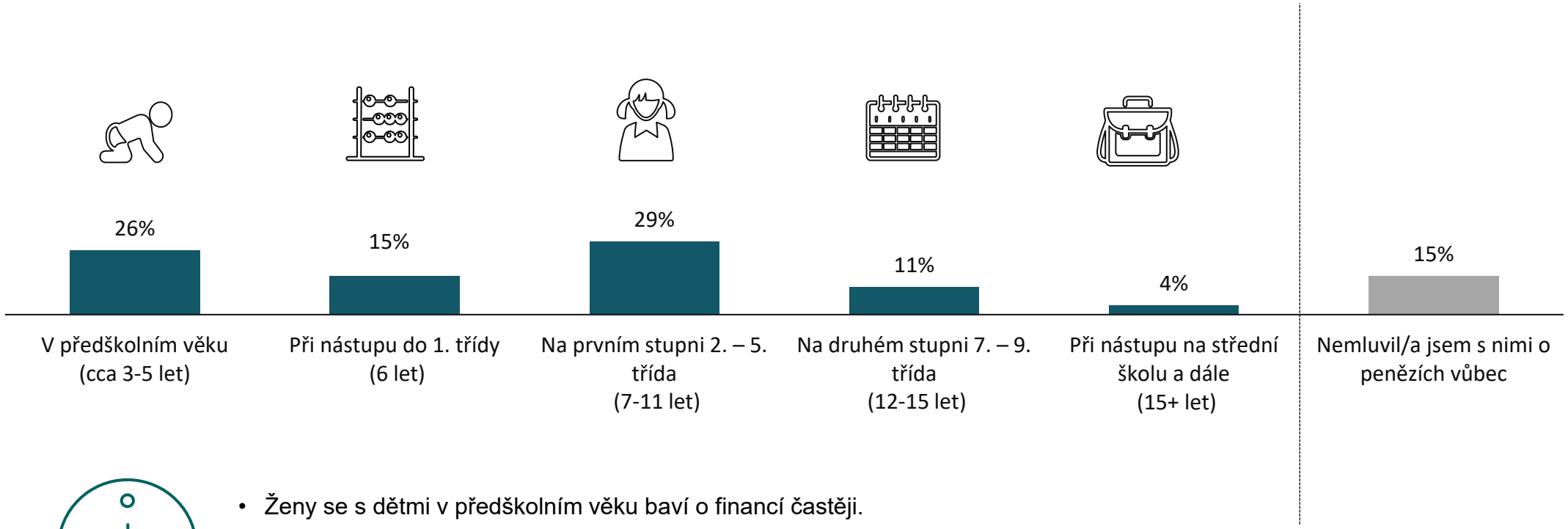

- Ženy se s dětmi v předškolním věku baví o financí častěji.
- Finance zatím neřešili se svými dětmi zejména mladší rodiče ve věku od 18 do 35 let.

Báze: *n=327 (Odpovídali pouze ti, kteří mají děti do 18 let)*
Otázka *FG16. Kdy jste se začal/a se svými dětmi bavit o financích?*

PRAVIDELNÝM TÉMATEM JE NEJČASTĚJI BEZPEČNOST NA INTERNETU, VÝJIMEČNĚ SE PAK BAVÍ O PŘÍJMECH

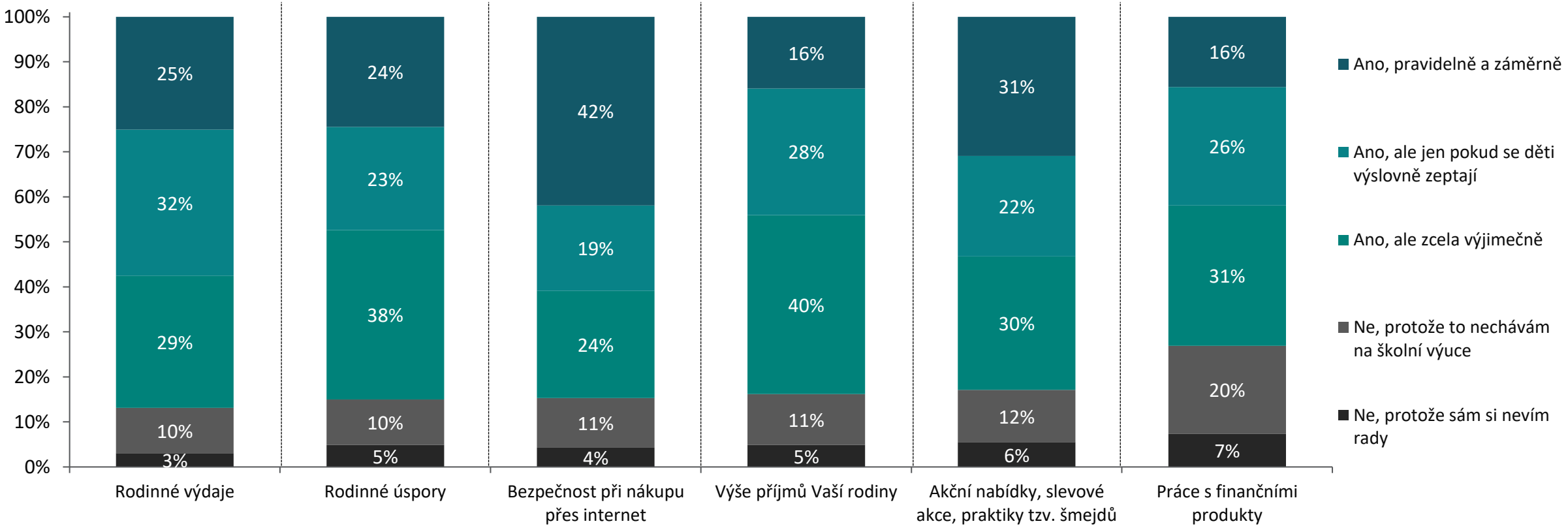

Báze: *n=327 (Odpovídali pouze ti, kteří mají děti do 18 let)*
Otázka *FG15. Probíráte se svými dětmi následující témata?*

SHRNUTÍ

- **Nějakou formu finanční rezervy si tvoří většina Čechů**. Nejčastěji si finance odkládají na **nečekané události a na stáří**. Ti, kteří si finanční rezervu tvoří pro případ neočekávané situace, si měsíčně nejvíce odkládají do 2 500 Kč. Rezerva by Čechům nejčastěji vydržela až 3 měsíce. Naopak, na stáří si nejčastěji odkládají stranou do 1 000 Kč, vedle finanční rezervy mají často na stáří i jiné zajištění v podobě domu či bytu.

- **Nedostatek nebo žádnou finanční rezervu zaznamenalo během pandemie koronaviru 16 % Čechů**. Více než polovině Čechů pak jejich rezerva pro podobné případy stačila. Takovouto rezervu ale mnohdy neměly například rodiny se dvěma dětmi, mladí lidé si během krize častěji půjčovali od rodiny. 40 % Čechů během pandemie přistoupilo k omezení jejich běžné spotřeby, třetina pak odložila větší nákupy. Obecně měla pandemie vliv na finanční uvažování většiny Čechů.

- **Většina Čechů tvrdí, že si ve finančních záležitostech vystačí**. Nejvíce si věří v oblasti hospodaření domácnosti a při tvorbě finanční rezervy a spoření. Zato investování dělá problém a v této oblasti si je jista pouze 13 % Čechů. Pokud si nevědí rady, informace si Češi hledají nejčastěji na internetu.

- **Alespoň nějaké potíže v orientaci ve financích přiznává naprostá většina Čechů**, nejhůře se jim orientuje v různých doporučeních poradců a bankéřů. Čtvrtina Čechů přiznává, že finanční znalosti čerpají převážně z vlastních zkušeností. Nízkou finanční gramotnost mají podle Čechů na svědomí školy, kde se o financích učí málo nebo dokonce vůbec (což nejčastěji potvrzují lidé s VŠ a SŠ vzděláním), a zároveň rodiny, kde děti k financím nejsou mnohdy vedeny.

- **O financích se se svými dětmi baví většina rodičů**, nejčastěji na prvním stupni základních škol. Čtvrtina rodičů své děti o penězích učí už v předškolním věku. Pravidelně se s nimi baví především o bezpečnosti nákupů na internetu a o různých akcích a slevách. Naopak práci s finančními produkty ale pětina rodičů přenechává školní výuce.

ČESKÁ CZECH
BANKOVNÍ BANKING
ASOCIACE ASSOCIATION

Ipsos

DĚKUJEME ZA POZORNOST